

COMEMORAREA LUI ȘTEFAN CEL MARE LA PUTNA ȘI SUCEAVA ÎN ANUL 1904

George Ostafi

Serbările de la Putna și Suceava prilejuite de comemorarea a 400 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare au constituit unul din momentele de mare unitate spirituală a românilor de pretutindeni, un prilej de întâlnire, un prilej de efervescență în presă și publicistică, la tribună sau în fața vestigiilor glorioasei istorii naționale.

Mari oameni care au perceput exact momentul și posibilitatea creării unui act cultural patriotic unitar, au început să publice cu mult timp înainte, în reviste românești din Regat¹ și din părțile rupte², scrieri istorice și literare despre viața marelui voievod, privindu-l nu atât ca pe un remarcabil conducător și ctitor, ci mai degrabă ca pe un simbol al unității și neatârării.

Arcul peste timp este vizibil conturat și invocat de către intelectualii români contemporani anului comemorativ. Până la unirea cea mare nu mai era mult, ei nu aveau de unde ști când se va produce ea, dar ceva plutea în aer, un semn al morbidității iremediabile a imperiului bicefal, iar geniul lor intuiuse imperativul momentului la o veghe mai tenace, la conștientizarea și concertarea unei mase cât mai largi de români din ținuturile vechii Dacii.

Nicolae Iorga, la București, în "Sămănătorul", publică articolele Școala lui Ștefan cel Mare³ și Arta lui Ștefan cel Mare⁴ în care interesul este îndreptat mai puțin asupra a ceea ce a fost odată, cât spre ceea ce trebuie astăzi făcut pentru (de exemplu) crearea unei școli "azil" pentru studenții din provinciile asuprite, care ar dori să se perfecționeze la București, în limba, literatura și istoria română. Iorga deja avea publicată în două volume "de lux" lucrarea *Istoria lui Ștefan cel Mare pentru poporul român*⁵, iar ministrul instrucțiunii publice, Spiru Haret, îl însărcinase să scrie o carte să cuprindă toate actele culturale prilejuite în țară de comemorarea lui Ștefan. Iorga a fost el însuși prezent la Putna pentru cinstirea memoriei marelui înaintaș⁶.

Un semnificativ mesaj primesc organizatorii serbarii de la Ion Slavici, care în "Convorbiri literare"⁷ publică o serie de articole în care descrie modul de organizare și desfășurare al manifestărilor putnene de la 1871, unde autorul, alături de Eminescu își pusese toată forța și entuziasmul tinereții.

În "Făt-Frumos"⁸, A.C. Cuza speră că serbarea de la Putna va lansa o "nouă eră naționalistă", îmbărbătând demersul curajoșilor organizatori. Mulți oameni de litere publică broșuri sau cărți evocatoare pentru activitatea marelui voievod. Simion Florea Marian editează *Domnia lui Ștefan cel Mare și a lui Ștefan Tomșa*⁹ scrisă de V. Măzăreanu. Apar lucrări într-un număr notabil, semnate de: Teodorescu Kirileanu, Laurenția Gribincea, N. Bistrițeanu, Ionescu Gion, Becescu Silvan, V. Saghinescu, Sergiu Cujbă, Florica Coengiopol, State Dragomir, Ioan Bogdan¹⁰; ultimul, profesor universitar din București este însărcinat de către Spiru Haret cu colectarea și publicarea tuturor actelor emise în cancelaria lui Ștefan cel Mare¹¹, iar Șt. O. Iosif cu scrierea unui poem despre serbarea de la Putna¹². Romstorfer scrie, de asemenea, două broșuri; una despre comuna Putna¹³ și alta despre deschiderea mormintelor princiere de la Putna din 1856¹⁴.

În aula Academiei Române țin cuvântări G. Tocilescu, D. A. Sturdza, N. Iorga¹⁵. Apar foi ocazionale în jurul datei de 2 iulie, la Iași, Râmnicu Sărat, Borzești¹⁶ și articole în "Familia", "Cronica", "Conservamentul", "Albina", "Românul", "Flacăra", sau broșuri semnate de

Alexandru Lapedatu, C. Istrati, Dionisie Olinescu, Gh. Ghibănescu, S. Floru, Serafim Ionescu, Constantin Cihan, Kozak, Fischer¹⁷.

S-a scris mult atunci și "Junimea Literară" conchide: "Astfel învățații noștri s-au grăbit să aducă obolul lor de recunoștință marelui erou neuitat în veci... Vor fi și unele lucruri slabe printre aceste scrieri, ca totdeauna la ocazii de acestea, când omul este mai expus să cadă victimă frazei goale, dar multe din ele sunt bucăți alese, izvorâte din sufletul poporului recunoscător și vor rămâne posterității ca un semn trainic al pietății ce poporul român de pretutindeni păstrează celui mai mare erou al său"¹⁸.

Gala Galaction, în "Flacăra" descrie drumul său spre Putna, participarea la serbare, reflectează asupra hărniciei bucovinenilor, care, sub organizarea austriacă, este izvoditoare de belșug, dar se și întristează la ideea pericolului ce-l reprezintă deznaționalizarea pentru românii trăitori aici. Redăm finalul articolului său care arată poate cel mai bine sensul real și firul roșu al serbării de la Putna: "Monarhia Austro-Ungară se va destrăma ca mâine. Germania îi va uni pe cei germani, ungurii vor rămâne numai cât se întinde ungurimea, ceilalți vor face cum vor putea, iar argintul viu se va împreuna cu argintul viu, Bucovina, Temeșoara, Transilvania, vor fi provinciile viitoarei Români"¹⁹.

În Bucovina, gazeta "Deșteptarea" a partidului poporal-național este făclia ce luminează între demersul cultural-patriotic. Apeluri, anunțuri, informații necesare peregrinărilor apărute cu câteva luni înaintea serbării²⁰, apoi relatarea de la fața locului a evenimentelor, publicarea listelor participanților de văză, a discursurilor ținute, precum și prezentarea ecourilor din presa românească de pretutindeni, telegrame de felicitare și mesaje de solidaritate, au făcut obiectul preocupării neobosite a gazetărilor de la "Deșteptarea"²¹.

Evenimentul comemorării celor 400 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare a fost un prilej, mai ales pentru patrioții bucovineni, de a atinge, prin amploare și calitate, serbarea de la 1871 care a reușit să reunească spiritual, chiar dacă și numai pentru câteva zile, românimea de pretutindeni. De pregătirea manifestării se ocupă în principal baronul Eudoxiu Hurmuzachi, care reușește prin tactul și venerabilitatea lui, să obțină asentimentul și chiar sprijinul autorităților austriece²². De altfel, împăratul însuși trimite o telegramă în care îl elogiază pe voievodul moldav pentru rolul său european în epocă²³.

Eudoxiu Hurmuzachi, împreună cu Ilie Luția, Ilarie Onciul, arhimandritul Juvenal Stefanelli, Ottone Flondor și profesorul universitar Ștefan Saghin, reușește să convoace în ziua de 9 mai, la Palatul Național, un "frumos număr de români", reprezentanți ai "tuturor stărilor". În urma discuțiilor se alege un comitet executiv format din diverși cetățeni distinși, membri ai societăților românești ce ființau în Cernăuți, se stabilește programul serbării de la Putna, cu responsabilități concrete și modalitățile de finanțare, întocmindu-se pentru început listele de subscripție²⁴. Cu aproape o lună înainte Comitetul central executiv studentesc, avându-i în frunte pe Gavril Tofan și Gavril Gușetu, adresase un apel studenților români de pretutindeni, pentru participarea masivă și angajată la evenimentul comemorării²⁵.

"Deșteptarea" începe publicarea în serial a unor bucăți literare, a unei cronici despre domnia lui Ștefan, poezii, pomelnicul familiei voievodului, pomelnicul boierilor ce l-au slujit, paralel cu informații din ce în ce mai complete asupra pregătirilor și programul serbării, sau privitor la atenția deosebită ce va fi acordată oaspeților de văză sosiți pe meleag bucovinean²⁶. Studenții din Pesta publică, tot în "Deșteptarea", un mesaj de solidaritate și își exprimă dorința de a fi în număr cât mai mare prezenți la Putna pe 3 iulie²⁷. La cererea Comitetului Aranjor, Oficiul de exploatare al căilor ferate, va pune la dispoziția publicului 3 trenuri speciale, din Ițcani, Rădăuți și Cernăuți, ce vor pleca dimineața spre Putna și se vor întoarce seara, la jumătate de preț, facilitând astfel participarea masivă la serbare²⁸.

Apelul pentru participarea la comemorarea de la Suceava apare încă din 27 iunie, semnat de Gh. Balmoș, Eusebie Popovici și Atanasie Pridie²⁹. Se fac ample pregătiri la Putna,

mănăstirea proaspăt renovată este pavoazăată după proiectul inginerului superior Alexandru Ilcescu, se amenajează un pavilion pentru ospătarea a 500 de persoane în curtea mănăstirii, iar pe Dealul Popii, alături, se amenajează șase pavilioane pentru 3 000 de oameni³⁰. "Deșteptarea" mai publică un anunț al Societății turiștilor români, care dorește să realizeze o excursie cu țel final Putna, trecând prin Roman, Războieni, Cetatea Neamțului, Văratec, Agapia, Neamț, Baia, Fălticeni, Suceava, Rădăuți³¹. Pentru buna cazare a celor ce vor înnopta la Putna, se fac apeluri pentru comunicarea din timp a numărului persoanelor care necesită găzduire, spre lesnicioasă repartizare pe la locuitorii putneni³². Se preconizează, de asemenea, că va fi un număr mare de doritori să ia cuvântul, de aceea domnul profesor Saghin prin intermediul aceluiași ziar, invită studenții să se înscrie pe liste de oratori, spe o judicioasă repartizare a timpului disponibil din cadrul serbării³³.

Participarea preoțimii este, de asemenea, masivă și numărul celor ce oficiază la mănăstirea Putna, la Mirăuții Sucevei, sau în toate bisericile românești de pe tot cuprinsul ducatului, este impresionant. Înainte stătătorul bisericii ortodoxe bucovinene, Vladimir de Repta însuși, oficiază la Putna.

Remarcăm că la serbare participarea capilor celorlalte culte este marcată de luări de cuvânt elogioase la adresa voievodului Ștefan și a organizatorilor. Conducători ai bisericii din alte provincii ale imperiului salută pe mitropolit prin telegrame. Papa Pius X adresează o telegramă de felicitare, omagiind la rândul-i pe "atletul creștinătății", Ștefan cel Mare și Sfânt³⁴.

Telegramele sosesc de pretutindeni, studenții români din Berlin, Leipzig, Viena, Budapesta, patrioții din Transilvania și Banat, români din America, toți țin să fie, cel puțin cu gândul, alături de serbarea putneană. Pe parcursul a trei numere din "Deșteptarea", ea apărând de două ori pe săptămână, o pagină este plină numai cu telegrame³⁵.

În numărul omagial al "Deșteptării" este publicată o poezie a lui Vasile Bumbac dedicată eroului național și una a lui Alecsandri despre Mănăstirea Putna³⁶. Un număr omagial a publicat și "Junimea Literară", unde Iancu I. Nistor își încheie articolul astfel: "Douăsprezece milioane de români sărută în gând și în faptă lespeda sub care odihnește un Erou. Ștefan doarme, iară un neam visează..."³⁷

Vineri 2 iulie, în preziua serbării, încep să sosească la Putna oaspeți. Lista lor este foarte întinsă. Din Bucovina, guvernatorul țării, prințul Hohenlohe de Schillingfürst, Iancu Flondor, Eudoxiu Hurmuzachi, Iancu Lupul, mareșalul țării, Mitropolitul Vladimir de Repta, președinta Societății Doamnelor Române, Elena Popovici, consilierul aulic Knipfler, președintele tribunalului, Klar, directorul poștelor, Posch, profesorul universitar Neumann din Viena, profesorii Saghin, Kozak, Kaindl, Luția, Romstorfer, Stefanelli etc. Din Regat Consulul Regal al României, Constantin Cogălniceanu, profesorul Dimitrie Onciul, Nicolae Iorga, Ștefan Șendrea, vicepreședintele Senatului României, Vintilă Brătianu, Vicepreședintele Camerei Parlamentului, Petru Poni, prefecți, primari, foști miniștri, foști și actuali diplomați, secretari generali în ministere, ofițeri.

Sâmbătă, 3 iulie, serviciul divin festiv este oficiat de Arhiepiscopul Vladimir de Repta asistat de o pleiadă de înalte fețe bisericești. Festivitățile se desfășoară în polifonia imnurilor interpretate de corurile "Armonia" și "Academia Ortodoxă" din Cernăuți.

Adresându-se oficialilor, oaspeților și poporului întreg, Dimitrie Onciul rostește un vibrant discurs. Evocând personalitatea voievodului Ștefan, profesorul Onciul spune: "Țara toată, și-mpreună cu dânsa întreaga românie sărbătorește amintirea lui, prăznuind al patrulea centenar al vieții lui celei de dincolo de mormânt. Și de la un capăt la altul al țării lui, pe care el cu mândrie o numea "poarta creștinătății", din înălțimile celor 44 de mănăstiri și biserici ce el a ridicat spre lauda lui Dumnezeu pentru biruințele sale, răsună tânguitor cântarea de slavă a clopotelor, unită cu cântarea întregii biserici ortodoxe române, chemând sufletele românești la

credință și virtute, care putere de viață dă și fapte mari îndeplinește. Este spre a preamări pe un erou al țării, erou al neamului, erou al istoriei"³⁹.

Vorbește apoi maiorul Manolescu Mădianu în numele Ligii Culturale din Iași și domnul Băcescu în numele județului Râmnicu Sărat. Urmează depunerea coroanelor de către delegații sosiți din toate colțurile țării, semnate: din partea Regelui Carol al României, din partea ministrului cultelor și al instrucțiunii publice a României, Comitetul Țării al Ducatului Bucovinei, Orașul Suceava, Românele Bucovinene, de la țărani neamului tău din Ungaria, Studențimea universitară București, Societatea de cultură Macedo-română, Societatea istorică din București, Românimea din Brașov, Liga culturală Iași, Liga pentru unitate culturală a tuturor românilor București, România Jună, Românii din Blaj, Societatea cantorilor români din Bucovina, Clubul meseriașilor români din Galați, din partea județului Râmnicu-Sărat, ziarul "Universul" București⁴⁰.

Spre orele două după amiaza, participanții se retrag sub pavilioanele destinate mesei festive închinată memoriei marelui Ștefan. În deschidere, dintre oficialități, a tostat I.P.S. Arhiepiscopul Vladimir de Repta, rostind înălțătoare cuvinte patriotice: "Această aniversare de doliu este în același timp o zi de bucurie pentru neamul întreg. Românii dintre care un contingent considerabil sunt supuși loiali ai Majestății Sale Împăratul, sărbătoresc virtuțile și talentele unuia dintre principii cei mai mari ai lor, care era pios și sfânt între toți, Românii pot fi mândri de el. Ceea ce a semănat Ștefan cel Mare a adus roade glorioase pentru rasa română"⁴¹. Din politețe pentru oaspeții români, guvernatorul Hohenlohe a cuvântat în limba franceză, mulțumind tuturor celor care au luat parte la serbare, românilor care au luat parte la serbare, românilor din Regat mai cu seamă, considerând o mare cinste ce și-au adus organizatorii din reușita comemorării ilustrului voievod Ștefan. Ștefan Șendrea, vicepreședintele Senatului Parlamentului României mulțumește în limba franceză și în românește gazdelor, atât oficialităților, cât și comitetului organizator, în frunte cu Eudoxiu Hurmuzachi pentru extraordinara primire a oaspeților din Regat și pentru reușita manifestării⁴².

La Putna exista un birou de presă în care și-au desfășurat activitatea ziariști de la: "Deșteptarea", "Czernowitzer Zeitung", "Czernowitzer Allgemeine Zeitung", "Czernowitzer Tagblatt", "Bukowiener Nachrichten", "Gazeta Polska", "Prawoslawna Bukowina" din Cernăuți; "Universul", "L'indépendance Roumaine", "Voința Națională", "Adevărul", "Acțiunea", "Țara", "Dreptatea", "Epoca", "Cronica", "Observatorul", "Conservatorul" din Regat; "Gazeta Transilvaniei", "Drapelul", "Poporul român", "Tribuna", "Pester Lloyd", "Pesti Hirlap", "Budapesti Hirlap", "Az Ujsag", "Pesti Naplo", "Maghyar Hirlap" și "Biroul de Corespondență regal ungurească" din Ungaria. De buna desfășurare a primirii și sprijinirii ziariștilor s-a ocupat E. Stefanelli⁴³.

La Suceava, manifestația a început cu o slujbă de pomenire la biserica Mirăuți, oficiată de P.S. Balmoș asistat de 22 de preoți din Districtul Sucevei, apoi s-a format un cortegiu care s-a deplasat pe ruinele cetății, unde Eusebie Popovici a deschis șirul oratorilor. În cuvântul său se simte o undă de durere la amenințarea perpetuă a deznaționalizării: "Și noi, românii bucovineni, datori suntem în această zi de aleasă sărbătoare să ne înălțăm inimile noastre în rugi fierbinți către atotputernicul creator pentru Marele Ștefan, datori suntem să păzim pururea cu sfințenie amintirea lui, deoarece noi, românii bucovineni, numai așezămintelor mărețe ale lui Ștefan datorăm astăzi înălțarea bisericii noastre dreptmăritoare, datorăm existența noastră națională". Imnuri de slavă și piese muzicale semnate de Porumbescu, Musicescu și Mandicevschi, a intonat corul Societății Muzicale "Ciprian Porumbescu"⁴⁴. Asupra serbării de la Suceava s-a păstrat o interesantă imagine fotografică, publicată în 1905 în "Calendarul poporului bucovinean"⁴⁵.

La Putna numărul participanților s-a ridicat la 20.000, iar la Suceava, la 3.000⁴⁶.

În București, în ziua de 2 iulie, comemorarea a avut un caracter general, cu defilarea, prin fața tribunelor ridicate în Piața Victoriei la intrarea Șoselei Kisseleff, a armatei, cu participarea tuturor ofițerilor din garnizoană, a tuturor școlilor primare și secundare, a liceelor și universităților. Pe tot parcursul a cântat corul "Carmen" dirijat de G. Chiriac, iar în încheiere un cortegiu imens, având în frunte un grup alegoric, reprezentând pe Ștefan și Vlad Țepeș, împreună cu boierii și oștenii lor, format din tineri din județul Suceava cu reședința la Fălticeni s-a deplasat pe traseul Calea Victoriei, Bulevardul Elisabeta, Splaiul Dâmboviței, Șoseaua Cotroceni⁴⁷.

Toate par să fi mers "ca pe roate" în realizarea serbării de la Putna; unitatea tuturor organizatorilor pare să fi fost de nezdruccinat. Și, totuși, din rândurile gazetelor vremii descoperim că drumul a avut și greutate, că unii români bucovineni nu erau tocmai "patrioți". Astfel, Eudoxiu Hurmuzachi, organizatorul întregului demers comemorativ este târât într-un proces indezirabil de Aurel Onciul și Florea Lupu. Aceștia îl acuză că face agitație iredentistă, antiimperială, folosind pentru aceasta bani primiți din România. În realitate, fondurile venite din Regat și administrate de Hurmuzachi erau subscripții oneste ale cetățenilor români pentru o mai bună desfășurare a serbării de la Putna. Hurmuzachi câștigă procesul cu mizerabilii calomniatori, primind chiar în acele zile o scrisoare de îmbărbătare din partea studențimii române din Viena, care îi numește pe impostori ca reprezentând pe "preținșii prieteni ai țaranilor români", "apostolii insultei și minciunii", "mârșavi cu aspirațiuni gheșăftărești și făcători de orgii pe plaiurile Bucovinei". Evenimentul a fost relatat în ziarul "Cronica"⁴⁸ din București și republicat alături de scrisoarea studenților din Viena în paginile "Deșteptării"⁴⁹, stârnind, pe bună dreptate, indignarea opiniei publice. Pentru că, dat fiind poziția de lider organizator a baronului Hurmuzachi, dacă tentativa calomnioasă ar fi reușit, e de presupus că serbarea de la Putna ar fi suferit mult.

De asemenea, în acele zile premergătoare comemorării, motive politice ascunse nouă îl determină pe Iancu Flondor să părăsească fotoliul prezidențial al Partidului Poporal-Național, în fruntea căruia se afla de la înființare. Știrea contrariază și dă de gândit⁵⁰.

Iată, deci, că starea de spirit din Bucovina, parte a imperiului, era marcată de agitații și convulsii, destrămarea monarhiei începea să prezinte simptome specifice, vizionarii nu se înșelau.

Serbările de la Putna și Suceava, ca act cultural patriotic de unitate spirituală a tuturor românilor, rămâne pentru bucovineni, ultimul mare moment, până în 1918, când se va realiza unirea cea mare.

NOTE

1. "Cronica", "Conservatorul", "Vremea", "Voința Națională", "Literatura și Arta Română", "Evenimentul", "Românul", "Flacăra", "Universul", "Adevărul" - 1904.

2. "Deșteptarea", "Familia", "Junimea Literară", "Gazeta Transilvaniei", "Tribuna", "Drapelul", "Poporul Român" - 1904.

3. "Sămănătorul", anul III, nr. 15.

4. Idem, nr. 25.

5. "Junimea Literară", anul I, nr. 7-8, p. 128.

6. "Deșteptarea", anul XII, nr. 53, p. 2.

7. "Convorbiri literare", anul XXXVII, nr. 10 și 11 și anul XXXVIII, nr. 1.

8. "Făt-Frumos", anul I, nr. 7-8, p. 127.

9. "Junimea Literară", anul I, nr. 7-8, p. 127.

10. *Ibidem*.

11. *Ibidem*, vezi și "Deșteptarea", anul XII, nr. 56, p. 3.
12. "Junimea Literară", anul I, nr. 7-8, pag. 127 și "Deșteptarea", anul XII, nr. 42.
13. "Junimea Literară", anul I, nr. 7-8 și "Deșteptarea", anul XII, nr. 40.
14. "Junimea Literară", anul I, nr. 7-8.
15. *Idem*, nr. 9, p. 143.
16. *Ibidem*.
17. *Ibidem*.
18. "Junimea Literară", anul I, nr. 7-8, p. 127 și nr. 9, p. 143.
19. "Flacăra", anul III, nr. 48-49, p. 2.
20. "Deșteptarea", anul XII, nr. 9-10, p. 4.
21. *Idem*, nr. 52, 53, 54.
22. *Idem*, nr. 53.
23. *Idem*, nr. 53, p. 6 și nr. 54, p. 2.
24. *Idem*, nr. 41, p. 2 și nr. 34, p. 2.
25. *Idem*, nr. 28, p. 2.
26. *Idem*, nr. 44-45.
27. *Idem*, nr. 24, p. 3.
28. *Idem*, nr. 48, p. 2.
29. *Idem*, nr. 51, p. 2.
30. *Idem*, nr. 54, p. 1.
31. *Idem*, nr. 47, p. 2.
32. *Ibidem*, vezi și nr. 48, p. 2.
33. *Idem*, nr. 48, p. 2.
34. *Idem*, nr. 54, p. 2.
35. *Idem*, nr. 53, 54, 55.
36. *Idem*, nr. 52, p. 2-3, reproducem această poezie ocazională a lui Vasile Bumbac și menționăm că din Vasile Alecsandri se publică un fragment din Altarul mănăstirii Putna. Odă Eroului Ștefan cel Mare și Sfânt O Ștefane, voinic de fală/ Tu'n țar'atunci ni te-ai ivit,/ Când lifte crunte da năvală/Cu sabie și foc cumplit./ Acel potop de grea urgir / Era să-i stângă pe Români, / Dar'tu-ai pășit cu bărbăție / Acăpând moșia de păgâni./ De fala ta vorbește Baia / Și Racova de brațul tău,/ Când înțelese lighioaca,/ Că domnul Ștefan este Leu./ Alți martori vechi sunt Războienii,/ Cosminul cu dumbrava sa / Când cu panțirii și cu seimenii / Făcu-și minuni în țara ta./ Dar și ruinele cetății / Sucevei purure șoptesc,/ Că stâlp ai fost creștinătății / Și pentru neamul românesc // O geniu, dus la nemurire,/ Privește tu de sus spre noi,/ Fă rugă la dumnezeire,/ Să ne scutească de nevoi!//
37. "Junimea Literară", anul I, nr. 7-8, p. 104.
38. "Deșteptarea", nr. 53, p. 2.
39. *Idem*, p. 3.
40. *Idem*.
41. *Idem*.
42. *Idem*.
43. *Idem*.
44. *Idem*.
45. "Calendarul poporului bucovinean", anul XVIII, 1905.
46. "Deșteptarea", anul XII, nr. 54.
47. *Idem*, nr. 51, p. 3.
48. "Cronica", nr. 893 din 1904.
49. "Deșteptarea", anul XII, nr. 46, p. 2.
50. *Idem*, nr. 44-45, p. 2.

Summary

The author emphasizes some aspects of the festival's organization from Putna and Suceava, occasioned by the commemoration of 400 years from Steven's death. It shows that many writers published in historical and literary romanian magazines(from all the romanian occupied provinces) articles about the great prince's life.